Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, petek 26. marca 1937 | Cena din 1

Slovenski dom

Štev. 69 | Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah" | Leto II.

Podpis pogodbe z Italijo daje politične in kulturne svoboščine našim rojakom

Mir med Jugoslavijo in Italijo

Belgrad, 26. marca. Dvodnevno bivanje italijanskega zunanjega ministra v Belgradu, besedilo političnega ter gospodarskega sporazuma in vsebina njegovih izjav, priča, da se je Italija odločila, da uredi odnošaje z Jugoslavijo ne le na podlagi vznosnosti in koristnosti, marveč na podlagi prijateljstva. Po ustvarjanju italijanskega imperija v Afriki in proglasitvi italijanskega kralja Viktorja Emanuela za cesarja Abesinije, po sporazumu z Anglijo, ki urejuje položaj na Sredozemskem morju, je Italija uresničila svoj nadaljni načrt, ki ji je potreben za miren razvoj njenih stremljenj v Afriki: ureditev odnošajev z Jugoslavijo. Napeto razmerje med Jugoslavijo in Italijo je bilo za obe državi ena najbolj nevarnih točk v vsakem pogledu. Da se je to razmerje v zadnjih 12 letih tako zaostrilo, so bili krivi deloma zunanji evropski razlogi, deloma različna druga vprašanja, zlasti položaj naših narodnih manjšin v Italiji. Jugoslavija nima razloga, da bi se protivila razširitvi italijanskega ozemlja v Afriki, po drugi strani pa se je Italija odločila, da da našim rojakom, ki žive pod njeno oblastjo, vse tiste pravice, ki so neobhodno potrebne za narodni, kulturni in gospodarski razvoj. Z novo pogodbo zagotavlja Italija našim rojakom v Julijski Krajini šolski pouk v slovenskem in hrvatskem jeziku, razvoj ter delovanje kulturnih in gospodarskih društev, uporabo slovenskega in hrvatskega jezika v bogoslužju, tiskanje listov in knjig v teh jezikih, ter uvoz naših knjig in listov v Julijsko Krajino. Poleg tega urejuje nova pogodba vprašanje Jadranskega morja, ki mora ostati izključna last Italije in Jugoslavije. S tem se začenja med obema državama nova doba, ki naj traja čim dalje v korist obeh držav.

Belgrad, 26. marca. Italijanski zunanji minister grof Ciano se je pripeljal v Belgrad včeraj ob pol 10. Od Zemuna se je vozil v posebnem vlaku, ki mu ga je dala na razpolago naša vlada. Vlak je bil okrašen z zelenjem, z našimi in italijanskimi zastavami. Tudi ves Belgrad je plapolal v italijanskih in jugoslovanskih zastavah. Pred postajo in po sosednih ulicah so se zbirale ogromne množice ljudi.

Na peronu je čakala častna četa z godbo in zastavo. Navzoč je bil tudi poveljnik Belgrada, armadni general Tomič. Italijanskega zunanjega ministra je sprejel predsednik vlade in zunanji minister dr. M. Stojadinovič, vojni minister armadni general Marič ter trgovinski minister dr. Vrbanič. Navzoči so bili tudi italijanski poslanik Indelli, madžarski poslanik Alt ter zastopnik albanskega poslanika.

Po prihodu ministrovega vlaka je godba zaigrala italijansko himno, nakar so sledili uradni pozdravi. Grof Ciano je obhodil častno četo, nato pa je pozdravil številno italijansko kolonijo, ki je bila zbrana na postaji in mu je vzklikala v pozdrav. Za tem se je grof Ciano odpeljal v vilo belgrajskega industrijca Teokaroviča, kjer bo ta dva dneva bival, njegovo spremstvo pa se je nastanilo v hotelu »Srbski kralj«.

Razgovor s Stojadinovićem

Belgrad, 26. marca. Italijanski zunanji minister grof Ciano se je ob 10.30 vpisal v dvorno knjigo, nato pa je obiskal ministrskega predsednika dr. Stojadinoviča v zunanjem ministrstvu. — Oba državnika sta imela tam razgovore o vseh vprašanjih, ki jih obsega nova politična in gospodarska pogodba z Italijo.

Grof Ciano pri knezu namestniku

Belgrad, 25. marca. m. Po konferenci, ki jo je imel italijanski zunanji minister, grof Ciano, s predstavnikom vlade dr. Stojadinovićem, se je odpeljal popoldne na Dedinje, **kjer je bil sprejet pri Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu. Ob tej priliki je bil italijanski zunanji minister odlikovan z visokim redom Belega orla I. stopnje. Knez namestnik je italijanskega zunanjega ministra obdržal na kosilu, na katero je bilo povabljeno tudi njegovo spremstvo. Kosilu je prisostvoval tudi predsednik vlade dr. Stojadinovič z več ministri.**

Popoldne ob 5 sta oba državnika v zunanjem ministrstvu nadaljevala konferenco, ki je trajala do 7 zvečer. Predsednik vlade dr. Stojadinovič in grof Ciano, obkrožena od spremstva, sta sprejela domače in tuje časnikarje, katerim je najprej prečital italijanski zunanji minister naslednjo izjavo:

»Sporazumi, ki sva jih predsednik vlade dr. Stojadinović in jaz podpisala in ki bodo nocoj objavljeni, se morajo čitati in tolmačiti v istem duhu, v katerem sva jih sklenila in sestavila. Čisto odkrito vam bom obrazložil, kakšen je ta duh, kateri razlogi so nas vodili, da jih sklepamo, in kaj pričakuje od njih fašistična vlada.

Nova doba

Ti sporazumi pomenijo mir in varnost med Italijo in Jugoslavijo, pomenijo, da Italija in Jugoslavija želita prevzeti in izvajati politiko dobrega sosedstva, s katero se bodo ne samo odklonili med tema dvema državama vsi vzroki za spore, temveč s katero bosta obe državi ustvarili odločno namero, da se medsebojno podpirata v vsaki okolnosti pri vzdrževanju miru, kar boste čitali v tekstu pogodbe, kjer je pravnoformalno izražena ta namera. Jugoslavija in Italija sta sklenili, da otvorita novo dobo v svojih političnih odnosih in da ustvarita medsebojne prijateljske odnose ter zaupno sodelovanje, katerega program je bil jasno izražen v Rimu ob priliki sestanka med Pašićem in Mussolinijem in ki odgovarja skupnim interesom obeh držav, ki so nujni zaradi njunega zemljepisnega položaja ter globokih življenjskih potreb in stikov, ki vladajo med jugoslovanskim in italijanskim gospodarstvom. Vse to pričakujemo, da bomo ustvarili z našim sporazumom. Ti sporazumi predstavljajo podlago, na kateri bosta naši državi gradili svojo bodočnost odnosno dobro sosedstvo. Oni bodo predstavljali okvir, v katerem bosta obe državi razvijali svoje odnose v obojestransko korist in za katere želimo, da bi bili vse bolj in bolj pristni.

Koristi za naše ljudi v Italiji

Prepričan sem, da v tem pogledu izražam tudi prepričanje jugoslovanske vlade. To, kar hočemo odstraniti, je predvsem nezaupanje. Želimo ustvariti trajno prijateljstvo med našima državama. Prepričan sem, da bo to imelo najpovoljnejše posledice za obmejno prebivalstvo obeh držav, za prebivalstvo, ki bo od sporazumov, sklenjenih med Italijo in Jugoslavijo, občutilo najblagonosnejše učinke. Od svoje strani sem obvestil predsednika vlade dr. Stojadinoviča o navodilih, ki so dana pristojnim italijanskim oblastem, kar se tiče politične uporabe hrvatskega in slovenskega jezika in bogoslužja v istem jeziku.

V pogajanjih in v sklenitvi našega sporazuma nismo imeli pred očmi samo koristi naših držav, nasprotno, želeli smo doprinesti tudi stvarno in neposredno delo za varnost Evrope, predvsem pa Jadranskega morja in naših sosednih držav, ki imajo z nami najboljše zveze. Fašistična vlada je globoko prepričana, da bi si Evropa zagotovila one dolge periode miru in rekonstrukcije, ki jo je potrebna in predvsem neobhodno potrebna, če bi se države, ki imajo skupno mejo, sporazumele in obnovile vzajemne odnose zaupanja in varnosti in storile vse, da odstranijo vsak vzrok konfliktov in ustvarijo zaupno sodelovanje. V zajednici narodov, kakor tudi v vseh človeških ustanovah, se prve dolžnosti pokažejo napram sosedom ter je prva zadeva, da živijo v miru. Fašistična vlada je prepričana, da bodo dobri in prisrčni odnosi med Jugoslavijo in Italijo koristili vsej Evropi in da bosta Jugoslavija in Italija doprinesli k temu cilju s tem, da bosta na praktičen in konkreten način doprinesli k rešitvi problema evropskega miru in varnosti. Srečen sem, da sta se v tej nameri srečali volji naših dveh vlad in da mi je bilo dano, da v tem cilju stvarno in efektno sodelujem z vašim odličnim predsednikom vlade, s katerim sem na ta način utrdil vezi osebnega prijateljstva.

Jugoslavija in Italija sta že danes na poti politike dobrega sosedstva in sodelovanja. Na to pot stopamo s prepričanjem in zaupanjem: dejstvo, ki bo, o tem sem prepričan, sprejeto z zadovoljstvom od vseh, ki iskreno in stvarno želijo miru v Evropi. Z naše strani želimo, da naši sklepi in naš sporazum tudi na druge narode vplivajo kot primer dobre volje, realizma in onega duha vzajemnosti in solidarnosti, ki je deloval v Jugoslaviji in Italiji. Želim, da bi ta medsebojna zveza ostala trajna.«

Vsi konfinirani Slovenci izpuščeni

Nato je italijanski zunanji minister potegnil iz žepa brzojavko, ki jo je dobil od Nj. Ekscelence italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija ter dejal, obrnjen proti predsedniku vlade dr. Stojadinoviču, da je ravnokar prejel brzojavko od Nj. Ekscelence Mussolinija z naročilom, da jo prečita predsedniku vlade dr. Stojadinoviču in časnikarjem. V tej brzojavki sporoča Mussolini grofu Cianu, da je bilo 62 Slovencev, ki so bili internirani, izpuščenih na svobodo ob priliki rojstva sina italijanskega prestolonaslednika, danes, ob priliki podpisa sporazuma med Jugoslavijo in Italijo, je pa bil izdan nalog, da se takoj izpusti na svobodo še 28 preostalih konfinirancev, tako da sedaj ni v internaciji nobenega Slovenca več. Ko je prečital brzojavko, mu je podal dr. Stojadinovič roko, navzoči časnikarji so ga pa pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem.

Besedilo politične pogodbe:

Skupna obramba skupnih koristi

Belgrad, 25. marca. m. Politični sporazum, ki sta ga sklenila in podpisala predsednik jugoslovanske kraljevske vlade in zunanji minister dr. Stojadinović ter italijanski zunanji minister grof Ciano, se glasi:

V imenu Nj. Vel. kraljevine Jugoslavije so kraljevski namestniki ter Nj. Vel. kralj Italije in cesar Etiopije, smatrajoč, da je v interesu obeh držav, kakor tudi v interesu splošnega miru, sklenili, da okrepita medsebojne zveze iskrenega in trajnega prijateljstva v želji, da dasta temu prijateljstvu nove temelje, ki naj bi odprli novo dobo v političnih in gospodarskih odnosih dveh držav. Prepričani, da je ohranitev in konsolidacija trajnega miru med njunima državama istotako važen pogoj za mir v Evropi, sta se odločili skleniti sporazum in v ta namen določili kot svoja pooblaščenca, in sicer v imenu Nj. Vel. kralja Jugoslavije in kraljevih namestnikov Nj. ekscelenco dr. Milana Stojadinovića, predsednika ministrskega sveta in zunanjega ministra; Nj. Vel. kralj Italije in cesar Etiopije Nj. ekscelenco grofa Galeazza Ciano di Cortelazzo, ministra za zunanje zadeve, ki sta se potem, ko sta izmenjala svoja polnomočja, ki so bila v pravilni obliki izročena, sporazumela v sledečih določbah:

Čl. 1. Visoki pogodbeni stranki se obvežeta, da bosta spoštovali svoje meje na kopnem kakor tudi pomorske meje obeh držav, tako na Jadranu in v slučaju, da bi bila ena od njih predmet neizzvanega napada od strani ene ali več sil, se druga obveže, da se bo vzdržala vsake akcije, ki bi mogla koristiti napadalcu.

Čl. 2. V primeru mednarodnih komplikacij se bosta visoki pogodbeni vladi sporazumeli, če so njuni skupni interesi ogroženi ali pa bi mogli biti ogroženi, in se obvezujeta, da se bosta dogovorili o ukrepih, ki jih bosta storili v obrambo njunih interesov.

Čl. 3. Visoki pogodbeni stranki ponovno potrjujeta svojo voljo, da v svojih medsebojnih odnosih ne bosta segali po vojni kot sredstvo svoje nacionalne politike in da bosta vse nesporazume in spore, ki bi mogli nastati med njima, reševali z mirnimi sredstvi.

Čl. 4. Visoki pogodbeni stranki se obvezujeta, da ne bosta trpeli na svojih področjih niti podpirali na katerikoli način kakršnokoli aktivnost, ki bi bila naperjena proti teritorialni integralnosti ali obstoječemu redu druge pogodbene stranke, ali pa, ki bi bila takšne prirode, da bi škodovala prijateljskim odnosom med obema državama.

Čl. 5. V cilju, da zboljšata trgovinske odnose in da jih spravita na novo podlago in v sklad s prijateljskimi odnosi med obema državama, sta se visoki pogodbeni stranki sporazumeli, da okrepita in razširita dosedanjo trgovinsko izmenjavo kakor tudi, da proučita pogoje za nadaljnjo gospodarsko sodelovanje. V ta namen bo v najkrajšem času sklenjen poseben trgovinski sporazum.

Čl. 6. Visoki pogodbeni stranki sta soglasni, da se nič v tem sporazumu ne bo smatralo kot nasprotujoče obstoječim mednarodnim obveznostim teh držav, obveznostim, ki so v ostalem tudi javne.

Čl. 7. Ta sporazum bo trajal za dobo petih let. Če ga ena ali druga stranka ne bo odpovedala šest mesecev pred iztekom roka, se sporazum avtomatično podaljšuje iz leta v leto.

Čl. 8. Sporazum se bo ratificiral ter bo postal veljaven na dan izmenjave ratifikacijskih listin. Izmenjava se bo izvršila v Belgradu, kakor hitro bo to mogoče.

V potrditev tega so zgoraj omenjeni pooblaščenci podpisali ta sporazum v Belgradu dne 25. marca 1937 v dveh izvodih, od katerih bosta visoki pogodbeni stranki prejeli vsaka svoj izvod.

Svečanosti v Belgradu

Belgrad, 26. marca. Na čast italijanskemu zunanjemu ministru je predsednik vlade dr. Stojadinovič priredil snoči v Gardnem domu svečano večerjo s sprejemom. Večerje so se udeležili vsi v Belgradu navzoči ministri s soprogami, vsi inozemski poslaniki, veliko število generalov in odličnih osebnosti iz našega in tujega političnega ter gospodarskega življenja poleg velikega števila domačih in tujih časnikarjev. Pri večerji sta izrekla napitnice predsednik vlade dr. Stojadinovič ter grof Ciano, ki sta poudarila, da sporazum med Italijo in Jugoslavijo ni naperjen proti nobeni drugi državi in da služi splošnemu miru in redu v Evropi. Pogodba pomeni začetek novega prijateljskega dela, čigar začetnika sta Nikola Pašič in Mussolini.

Danes je grof Ciano s spremstvom obiskal Oplenac ter Avalo, kjer je položil venca na grobu kralja Aleksandra in na grobu Neznanega vojaka. Na Avali mu predsednik dr. Stojadinovič priredi danes kosilo. Grof Ciano odpotuje iz Belgrada jutri z velikim trimotornim letalom, ki je včeraj dospelo na zemunsko letališče.

Romunija in Češkoslovaška

Praga, 26. marca. m. Predsednik romunske vlade Tatarescu je odpotoval v spremstvu predsednika češkoslovaške vlade dr. Hodže v Brno, odkoder se bo vrnil v Romunijo. O uspehih pogajanj med predsednikom romunske vlade Tatarescom in češkoslovaškim predsednikom vlade dr. Hodžom ter deloma tudi med zun. ministrom dr. Krofto so bila izdana uradna poročila, v katerih se med drugim poudarja, da so se v Pragi razen splošnih političnih in gospodarskih vprašanj reševala tudi vsa ona vprašanja, ki urejajo trgovsko bazo med obema državama. V tej smeri se pripravlja sporazum, ki se tiče dveh važnih produkcijskih artiklov, ki bosta v gospodarskem oziru zavzemala važno mesto. Dosežen in podpisan je bil tudi sporazum glede financiranja češkoslovaških nabavk za romunsko vojsko. Oba predsednika vlade sta ob tej priliki tudi toplo poudarjala bratske odnošaje, ki vladajo med njihovima državama ter Jugoslavijo, s katero so bili in so v popolnem skladu. Predsednika obeh vlad v dosedanjih pogajanjih med Jugoslavijo in Italijo vidita zelo važen in velik donesek k splošni evropski konsolidaciji in glede onih političnih vprašanj, katerih rešitev vsi činitelji Male zveze iskreno žele.

Vesti 26. marca

Zakon o nevmešavanju v španske zadeve je sprejela belgijska zbornica. Glasovanja pa so se vzdržali socialisti, ki so za vmešavanje v smislu rdečega programa.

O razmerju ČSR z Nemčijo je dejal zun. minister Krofta, da si ČSR želi dobrih odnošajev s svojo največjo sosedo, ne more pa dopustiti, da bi kaka stranka doma to stavila kot pogoj, da bo zvesta češkoslovaški državi.

O rajnem našem poslaniku v Londonu dr. Gruiču so vsi londonski listi pisali daljše članke ter poudarjali njegovo delo za prijateljstvo med Anglijo in Jugoslavijo.

Plaz je porušil planinski hotel Formace v italijanskih gorah. V hotelu je bilo 6 smučarjev, ki so jih pokopale razvaline pod seboj.

Belgija mora zagotoviti svojo varnost z vojaškimi zvezami, toda te zveze ne more imeti samo s Francijo, marveč tudi z drugimi državami, ki bi ji bile lahko koristne ali pa nevarne.

Pri paradi angleškega brodovja ob kronanju angleškega kralja bo sodelovalo 120 bojnih ladij. Poleg tega pa bodo nastopile v paradi tudi tuje bojne ladje.

Predsednik francoske vlade Blum odpotuje na oddih v okolico Pariza potem, ko se mu bo posrečilo preprečiti padec vlade radi pobojev v Clichyu, ki so jih zagrešili njegovi varovanci komunisti.

Položaj v Palestini je normalen, tako je povedal poslancem v angleški spodnji zbornici minister za kolonije.

Grški narodni praznik so včeraj slavili po vsej Grčiji z velikimi slovesnostmi, katerih so se udeleževali vsi sloji prebivalstva.

Gospodarski svet Balkanske zveze je odložil svojo sejo, ker nista gospodarski in pomorski pododbor še izdelala poročil.

Judovske komuniste so začeli aretirati tudi v Palestini. Prvenstvo v aretacijah ima judovska prestolnica Telaviv, ki jo vodijo Judje sami.

Spremembe v ameriški diplomaciji namerava izvesti predsednik Roosevelt. Zamenjal bo zlasti nekaj poslanikov v Evropi.

Vprašanje odpoklica prostovoljcev iz Španije bo odbor za nevmešavanje reševal po veliki noči, ker mu zdaj zadostuje, da je izdelal načrt za nadzorstvo po tolikih naporih, s katerimi je skušal prav to vprašanje zavleči.

Belgijski kralj Leopold se je vrnil iz Londona in takoj sprejel Van Zeelanda na važen razgovor o svojih pogajanjih v Londonu.

Izredni zbor Zveze narodov se sestane 26. maja in se bo bavil s sprejemom Egipta v Zvezo narodov.

Francosko-nemški razgovori za ureditev in za financiranje ob svetovni razstavi v Parizu so se prekinili ter je prišlo do precejšnjih nesporazumov.

Ameriški letalec Lindberg in njegova žena sta spet imela defekt v motorju, zaradi česar se njun polet čez Indijo ni mogel dovršiti po načrtu.

Brzovlak je trčil v tovornega blizu Katovic na Poljskem in je bilo pri tem troje ljudi ubitih, 26 pa ranjenih.

Bivši romunski zunanji minister Titulescu je prišel v Monte Carlo na počitnice. Titulescu je strasten igralec na karte in bo v Monte Carlu gotovo poskušal, če mu je sreča pri kartah bolj mila, kakor v politiki.

60.000 kv. m plakatov so doslej nalepili rexisti v Bruslju v volivnem boju med njihovim voditeljem Degrelleom in predsednikom vlade Van Zeelandom. Plakati so v vseh barvah. Povprečno je dnevno 10 volivnih shodov v Bruslju.

Red »Hlačne podvezec najvišje in najredkejše angleško odlikovanje bo dobil predsednik angleške vlade Baldwin po kronanju, ko bo odstopil s svojega mesta. Izročil mu ga bo kralj sam.

Banko je napadlo 800 izstradanih, od lakote napol blaznih kitajskih kmetov v Hankovu. Stražniki pred banko so začeli na kmete streljati, toda jim niso bili kos, nakar so siromaki banko izropali. Pregnalo jih je šele vojaštvo s strojnicami.

200.000 hitlerjevcev je v Newyorku, tako je trdil neki ameriški poslanec v zbornici. Vsi ti hitlerjevci so prisegli zvestobo svojemu voditelju.

Japonska ne da bivših nemških kolonij nazaj, kljub svojim pogodbam in zvezam z Nemčijo. Tako je izjavil zun. minister Satto.

Pogajanja za sporazum v ameriški stavki so se spet začela in se bo v Chyslejevih tvornicah delo kmalu vzpostavilo.

17 smučarjev je zgorelo pri mestu Salemu v osrednju Združenih držav, ker se je njihov avtobus zaletel v železniški most in se vnel.

Gledališče so zasedli igralci, nameščenci in tehnični delavci v pariškem gledališču »Sarah Bernhardt«, ker že dva meseca niso dobili plač. Kaj če bodo po vzoru vseh drugih podjetij začeli v Parizu enkrat stavkati tudi socialistični ministri in bodo zasedli ministrstva, kjer je njihova navzočnost izredno potrebna?

Ogromne količine žita sta začeli kupovati Anglija in Italija na ameriških križiščih.

Sv. oče bo šel v nedeljo v cerkev sv. Petra med velikimi slovesnostmi, za katere so že zdaj končali vse priprave.

Nemške zahteve po vrnitvi kolonij so spet oživele v nemškem tisku, ki navaja stare dokaze za to zahtevo.

Pariški prodajalci časopisov ne smejo biti člani političnih strank, tako je odredila policija, ker je zadnje čase prišlo večkrat do spopadov kolporterjev različnih svetovnih nazorov.

Trgovinska pogodba med Italijo in Jugoslavijo

Belgrad, 25. marca. AA. Dopolnilni dogovor. K pogodbi o trgovini in plovbi z dne 14. julija 1924 in k dopolnilnemu dogovoru z dne 25. aprila 1932. od januarja 1934 in od 26. septembra 1936 o razširitvi obstoječe trgovinske izmenjave in o razvoju gospodarskega razmerja med Jugoslavijo in Italijo.

V imenu Nj. Vel. kralja Jugoslavije so kraljevi namestniki in Nj. Vel. kralja Italije in cesarja Etiopije, z namenom, da dado nove vzpodbude obstoječemu trgovinskemu razmerju in boljšo prilagoditev prisrčnemu razmerju med obema državama, da utrde in razširijo sedanjo trgovinsko izmenjavo na temelju ravnotežja; da zagotove pravilnejši in skladnejši postopek v gori navedenem namenu; da kontrolirajo izvajanje določil, nameravanih v ta namen; da prouče okoliščine za širše gospodarsko sodelovanje, odločili skleniti dogovor in so v ta namen določili svoja odnosna pooblaščenca in sicer:

V imenu Nj Vel. kralja Jugoslavije, kraljevske namestnike: nj. eks. dr Milana Stojadinoviča, predsednika ministrskega sveta in zunanjega ministra;

Nj. Vel. kralj Italije in cesar Etiopije: nj. eks. conta Galeaza Ciana, svojega zunanjega ministra,

ki sta izmenjala svoja pooblastila in jih priznala kot dobra in podpisala dogovor v teh določbah

Člen 1. Italija prizna Jugoslaviji dopolnilne kontingente izven kontingentov, določenih v dogovorih pred sedanjim dogovorom. Ti kontinenti se bodo naknadno določili.

Da se olajša izkoriščanje kontingentov glede na uvozna dovoljenja, bodo pristojne oblasti obeh držav sodelovale v obliki in na način, ki naj ga določi stalni jugoslovansko-italijanski odbor ki ga navaja člen 4 tega dogovora

Člen 2. Jugoslavija prizna Italiji izplačilo po kliringu raznih posebnih proizvodov, katerih količina ali vrednost se bo naknadno določila in za katere se zdaj zahteva plačilo v devizah.

Člen 3. Visoki pogodbenici se obvežeta, da bosta druga drugi priznali enakost postopka razen tistega, ki izvira iz normalnih klavzul največjih ugodnosti, kar je osnova vseh njunih gospodarskih odnosov, tako da se ne bo vršilo nikako razlikovanje v škodo ene ali druge izmed obeh držav v razmerju do katerekoli ostale države ali glede kateregakoli proizvoda. Izvršitev te enakosti postopka, njenega obsega in njenega odnosa do carinskega režima, glede proizvodov, na katere se nanašajo, in držav, nasproti katerim se bo izvajal, se bo poverila stalnemu jugoslov.-italijanskemu gospodarskemu odboru.

Člen 4. Visoki pogodbeni stranki sta si edini glede tega, da najpozneje v mesecu dni, ko stopi v veljavo ta dogovor, ustanovita stalni jugoslov.-italijanski gospodarski odbor, določen v protokolu dopolnilnega dogovora z dne 25. aprila 1932. Razen s stvarmi, navedenimi v gori omenjenem protokolu, se bo imel odbor baviti z nadziranjem nad izvajanjem raznih dogovorjenih določb, prav tako pa tudi z neprestanim proučevanjem, kako bi se zboljšala trgovinska izmenjava in razširilo gospodarsko sodelovanje med obema državama. Ta odbor se bo imel sestati vsaj enkrat na leto izmenično v eni in drugi izmed obeh držav.

Prvi sestanek se ima vršiti v roku treh mesecev potem ko stopi ta dogovor v veljavo. Število članov odbora se bo določilo po skupnem sporazumu med obema vladama. Ne bo pa nujno, da bi morali biti vsi člani navzočni na sejah odbora, ker utegne njihova prisotnost biti odvisna od snovi razprav, ki bodo na dnevnem redu.

Člen 5. Ta dopolnilni sporazum ustvarja samo preliminarno osnovo za širše gospodarsko sodelovanje, ki mora dobiti obliko ožjega regionalnega dogovora. Stalni odbor bo imel nalogo proučevati njihove osnovne črte in predlagati njihov obseg.

Člen 6. Trajanje tega dogovora bo vezano na trajanje političnega dogovora, podpisanega na današnji dan.

Člen 7. Ta dogovor bo ratificiran in bo stopil v veljavo na dan izmenjave ratifikacijskih instrumentov. Ta izmenjava se bo izvršila v Belgradu v najkrajšem možnem času.

V potrdilo tega sta imenovana pooblaščenca podpisala ta dogovor.

Izdelano v Belgradu, dne 25 marca 1937, v dveh izvodih, od katerih je po eden izročen vsaki od obeh visokih pogodbenih strank.

Odmevi jugoslovansko-italijanske pogodbe v svetu

Pariz, 26. marca. AA. Večerni pariški listi so snoči objavljali pomirljive člane o pogajanjih med Italijo in Jugoslavijo v Belgradu. Ves večerni tisk pravi, da se lahko zaupa v zvestobo Jugoslavije do starih prijateljev. Največji pariški večernik — »Paris Soir« — objavlja o tem posebno poročilo iz Belgrada in pravi:

»Pogodba, ki je podpisana med Italijo in Jugoslavijo, je popolnoma v skladu s paktom ZN in s pakti, ki vežejo Jugoslavijo z državami Male antante in Balkanskega sporazuma. Na drugi strani se mora tudi reči, da sta Turčija in Grčija že podpisali slične pogodbe z Italijo. Nikakor ne prihaja v poštev dejstvo, da bi se Jugoslavija priključila politični osi Rim-Berlin.

Ob koncu tega članka se tudi pravi, da bo kmalu po podpisu te pogodbe dr. Milan Stojadinovič obiskal Rim.

Mirno komentira belgrajski sestanek tudi — »Temps« — ki je objavil sinoči uvodnik o tem sestanku. Uvodničar primerja ta sestanek z ostro izjavo Grandija v londonskem odboru za nevmešavanje in pravi, da ta Cianov obisk v Belgradu zelo pomirljivo in ugodno vpliva proti oni izjavi v Londonu. Članka omenja še dosedanje razmerje med Italijo in Jugoslavijo in pravi, da je Francija zmerai pomirjevalno vplivala na odnošaje med Italijo in Jugoslavijo. Članka pravi dalje, da je treba izreči veliko priznanje Mussoliniju, ki je poslal Ciana v Belgrad in tako mnogo koristil realnemu razvoju. Članka še nato opozarja na celotno delo Stojadinovičeve vlade in pravi, da politični in gospodarski sporazum med Italijo in Jugoslavijo ne more škodovati obvezam, ki jih ima Jugoslavija do svojih zaveznikov in držav v Mali zvezi in Balkanskem sporazumu. »Temps« še piše, da se ne smemo čuditi trudu krogov v Berlinu, ki hoče povedati, da je zbližanje uspeh dela politične osi Rim-Berlin. Mnogo bolj logično je, če se reče, da skuša sedaj Italija preko Belgrada priti v stik z vso Malo zvezo. To italijansko stremljenje se še bolj razumeva, če se reče, da je sedaj Madžarska mnogo bolj zmerna kot je bila poprej. »Temps« meni, da vse to delo dokazuje, da se razvija reakcija vseh srednjeevropskih držav proti stremljenjem nacionalnosocialistične Nemčije, ki hoče izrabiti do konca svojo agitacijo proti Avstriji in Češkoslovaški. Razgovori med Stojadinovičem in Cianom bodo pokazali kakšno stališče misli Italija zavzeti v tem problemu.

»Information« piše, da se vidi vkljub vsem dogodkom, da je Mala zveza edina in složna. — Članka ne dvomi, da bodo ti razgovori v Belgradu še enkrat demantirali zlobne vesti, ki so se širile v tem pogledu.

Albert Mousset se v »Journal des Debats« vprašuje, kam gre pot srednjeevropske diplomacije. Članka meni, da se vse razvija mnogo prehitro in meni, da hoče Italija z obiskom grofa Ciana v Belgradu doseči neki uspeh proti Angliji. Članka pravi, da se mora človek čuditi komentarjem, ki prihajajo iz Belgrada in Rima. Italijanski tisk piše, pravi Mousset, da se vrši neko premikanje med velesilami in državami. Za Jugoslovane so ti razgovori zaključek enega desetletja nesporazumov. Mi mislimo, da je to drugo naziranje bolje in pravičneje.

Belgrad, 26. marca. m. Vsa tukajšnja javnost je še vedno pod vtisom prihoda italijanskega zun. ministra grofa Ciana v Belgrad ter sklenitve in podpisov sporazumov med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Italijo. Doseženi sporazumi so naleteli v vseh krogih na najtoplejši sprejem. Pa tudi vsa poročila, ki prihajajo iz inozemstva v Jugoslavijo, so si edina v tem, da se je s tem sporazumom, s katerim sta se približali Jugoslavija in Italija, doprineslo mnogo k okrepitvi evropskega miru ter ureditvi še vseh ostalih nerešenih vprašanj.

Tat, „specialist" za strešne žlebove

Maribor, 25. marca.

Tudi tatovi morajo biti iznajdljivi ter iti s časom naprej, če hočejo v svojem poslu uspevati. Vsake vrste specijalistov najdemo v njihovih vrstah, taki pa so menda redki, kakor so ga te dni izsledili orožniki na Teznu. Moža so poznali po njegovih delih mariborski in okoliški hišni posestniki. Specijaliziral se je namreč na strešne žlebove iz cina ali bakra ter jih kradel, kjer je mogel do njih. V zadnjem času je na ta način oplenil cerkvico na Kalvariji, kjer so bili šele lani napravljeni novi bakreni žlebovi ter je napravil s tem občutno škodo nele zaradi tega, ker so žlebovi iz bakra precej stali, ampak tudi zato, ker odteka sedaj voda po zidu in ga kvari ter bo morala dobiti zgradba v najkrajšem času nove žlebove. Precej živahno se je udejstvoval tudi v Studencih, mojstrsko delo pa je izvršil te dni na šolskem poslopju v Razvanju. Tekom ene noči je namreč spretno in drzno odvil in odnesel vse cinaste žlebove s poslopja. Pri teh svojih poslih je gotovo imel kakega pomagača, ker sam ne bi mogel plena odnesti. Vendar mu je bila tatvina v Razvanju v pogubo. Čim so bili orožniki na Teznu o njej obveščeni, se je podal poveljnik postaje g. Bajec na ogled po mariborskih in tezenskih topilnicah, ki kupujejo cin in baker in res je imel srečo. V neki topilnici na Teznu je zasačil moža, ki je prinesel v nahrbtniku zdrobljeno cinasto pločevino. Po daljšem obotavljanju je možakar priznal, da je on vršil tatvine žlebov, katere je potem zdrobil in pločevino prodajal. Mož je doma iz Šikol. Svoj tatinski posel je vršil že nad leto dni, pa mu na noben način niso mogli priti na sled, dokler se ni končno slučajno srečal z orožniki baš pri prodaji svojega nenavadnega tatinskega plena.

Ljubljanska drama:

„Med štirimi stenami"

Med štirimi stenami: Franjo Gale, Stana (njegova hči), Andrej (njegov sin).

Ljubljana, 26. marca.

Narodno gledališče v Ljubljani je v sredo zvečer uprizorilo v drami krstno predstavo slovenske drame v treh dejanjih »Med štirimi stenami«, ki jo je napisal Ivo Brnčić. Drama je pisateljev prvenec, ker je v ostalem Brnčić znan esejist nekaterih literarnih revij.

Avtor je po lastni izpovedi stremel v drami za tem, da prikaže dejstva, stvarnost našega slovenskega malomeščanskega življenja, torej realen svet, vsakdanjost družinskega življenja. V ta namen si je izbral majhen družinski krog povprečno imovitih ljudi. Franjo Gale (Skrbinšek) je upokojen uradnik, družinski trinog, inteligent iz predvojne avstrijske dobe, ki ima na vesti precej grehov, ki pa gara in zgradi družini hišo, a na koncu poti doživi na lastnih otrocih razočaranje. Njegova žena Marija (Rakarjeva) je pohlevna in delavna gospodinja in mati. Otroci pod očetovo oblastjo zelo trpijo: sin Pavel (Jan) je zaradi tega živčno popolnoma uničen, življenjsko zgubljen brezposelni inteligent, ki se ne upa sprostiti doma, ki ima ljubavno razmerje s služkinjo, sploh mlad človek, ki ima komaj toliko moči, da si požene kroglo v oči. Njegov brat Andrej (Stupica) je življenjsko sproščen, uporen, zdrav in žilav duh, ki pa mnogo preveč pridiga, se bavi z utopijami in do konca pokaže sploh malo pozitivnega dela. Kakšna veličina naj bi pa bila, pridigati in dajati starcu moralne in socialne nauke? Andrej je torej dober tip dela mladine, ki je je vsaka doba polna. Hči Stana (Severjeva) je tip sodobne ženske, ki jemlje življenje brez posebnega razburjenja tako kot je. Nad to družino visi 10 let nadloga v podobi tete Eme (Slavčeva), od katere vsi pričakujejo bogato dedščino, ki se pa po njeni smrti razblini v nič starih bankovcev. Žalostno, a v naši dobi pereseničnо vlogo ima služkinja Ančka (V. Juvanova). Postranski vlogi, ki pa dobro zaključujeta krog posamezne družine, sta Peter Petkovšek, Galetov gostilniški prijatelj (Potokar) in zdravnik (Bratina).

Vsebinsko nam je snov te drame blizu iz igre »Na ledeni plošči«, saj tudi Brnčiću drama sili v neko alegorično nasprotje med mladimi in starimi v slovenskem življu. Čutimo, da je tak udarec potreben, a morda bi bil na drugem prizorišču uspešnejši kot v družini. Če pa bo drama tukaj ozdravila našo banalno vsakdanjost, bo to velik uspeh. Zgradba drame se hote izogiblje vsakih oblikovanih in slogovnih domislekov. Vprašanje je, kako takšna fotografija življenja zadovolji doslej gojeni umetniški, estetski okus. Če zmaga nova umetnost, se mora spremeniti tudi doživljanje umetnin! — Prvo dejanje nastavi z lepo eksplozijo, a drugo se razvleče v prepirih in dialogih do utrujenosti, šele tretje zaključi z dramatičnim koncem. Čeprav se pisatelj bori proti vsaki shemi, se je na drugi strani skoraj približal idealu treh enotnosti: dà, obliki umetnik pač težko ubeži!

Slog je poln vsakdanjega govora, tu in tam zaslišiš cele stavke iz resničnih prepirov, jezik je nakopičen tujk. Vse to seveda pomaga pisatelju, da se bliža tisti resnični vsakdanjosti življenja.

Igralci so vloge povoljno rešili. Režiserju ing. arh. B. Stupici se je dobro posrečilo inscenirati sodobno stanovanjsko hišo na odru.

Občinstvo, ki je napolnilo gledališko dvorano, je s priznanjem sprejelo in dojelo prvenec mladega pisatelja. Kritika nam bo povedala, v koliko je delo tudi kot umetnina zgrabilo in prepričalo. Sicer pa bo čas storil svoje brez ozira na kritiko ali poročilo gledališkega poročevalca. —pst—

Med ameriškimi Slovenci

Umrli so v zadnjem času v Ameriki:

Z Vinjega vrha pri Semiču Jakob Simonič v visoki starosti 83 let. Po domače so rekli pri hiši pri Dežmanu. V Ameriki je bival celih 49 let. V Brooklynu zapušča ženo in tri hčere.

Iz Dolnjega Logatca Ivana Kolar. Zadnje pomoči je iskala v bolnišnici v Little Falls. V stari domovini živita še njena mati in sestra.

S Primskovega Martin Komat, star 66 let. Odkar je odšel v Ameriko, je minilo že 35 let. Tam zapušča sestro.

Iz Dolnjega Suhorja pri Metliki v Beli Krajini 66-letni Jožef Težak. Zbolel je težko na želodcu. Na operacijo je podlegel. Bil je oče peterih otrok.

Iz Gradiške pri Sv. Trojici Marija Fortuna, mati štirih otrok. Umrla je v Clevelandu. Na Velikih Blokah ji živi sestra, brat pa na Dunaju.

Iz Postenj pri Trnovem Anton Kirn, star 63 let. Smrt ga je doletela v Ambridge.

Iz Ut Antonija Kramar, roj. Garbajs. Svoja mlada leta je preživela na Laverci pri Rudniku blizu Ljubljane. Od tam je prišla v Barberton, kjer sedaj zapušča moža, sina in hčerko. V stari domovini žive njeni starši in dve sestri.

Iz Primskovega pri Litiji 61-letni Franc Podržaj, oče osmerih otrok. Pokopali ga bodo v Vandlingu, kjer je zadnje čase bival.

Iz Domžal Peter Cerar. Bil je raznašalec lista »Ameriška domovina«. Zadela ga je kap na ulici, ko je prodajal časopise. Pokopali so ga 9. marca v Clevelandu.

Iz Ljubnega je bil operiran zaradi zastrupljenja krvi od kurjega očesa Franc Pedran. Odrezali so mu nogo pri kolenu. Star je že 70 let.

Iz Male Ilove pri Dobrepoljah na Dolenjskem je umrl Janez Tomšič. Postal je žrtev avtomobilske nesreče. Zadnjih 17 let je bival v Clevelandu.

Prvo nagrado je prejel v Calumetu Peterlin Jožef, ker je napravil s svojimi tremi sinovi najboljši ženski kip, ki je predstavljal svetovno drsolko prvakinjo Sonjo Henie.

Prihova dobi vodovod

Slov. Konjice, 25. marca.

V našem okraju, ki je povečini hribovit in gosto naseljen, so kraji, ki silno trpe zaradi pomanjkanja vode vse to ali pa vsaj poleti. Med temi so najbolj prizadeti: Mala gora, Prihova, Loče in Sp. Grušovje, kjer morajo prebivalci z velikimi težavami voziti vodo iz doline. Malogorčani jo vozijo vse leto, ostali prebivalci treh omenjenih krajev pa samo v poletnih mesecih. Težave, ki so v zvezi s pomanjkanjem vode, more pravilno doumeti le oni, ki ga to dejansko zadeva. Najhujše se pokaže v primeru požara, kjer seveda sploh ni mogoče gasiti. Tako se je to zgodilo pred časom na Prihovi. Ko je gorelo poslopje, sta bila v celoti na razpolago dve škafa vode in je bilo vsako gašenje seveda izključeno

Prihovljani so že dolgo časa hranili misel, da bi sprožili vprašanje o končni odstranitvi silnih težav z vodo. Tlela je v njih želja po zgraditvi vodovoda, ki bi za vselej odstranil trpljenje ljudi in živine z neprestano vožnjo, strah pred požarom, odpravi pa tudi vse gospodarske težkoče, ki so s tem v zvezi. Težnje tukajšnjih prebivalcev sta merodajnim krogom sporočila marljivi gosp. župnik prihovški Kocjančič in gostilničar gosp. Pavlič z nujno prošnjo, da se da inicijativa za čimprejšnjo graditev prepotrebnega vodovoda, ki je za kraj življenjsko gospodarsko vprašanje. Kralj. banska uprava se je, uvidevajoč potrebo, hitro odzvala. Dala je nalog tehničnemu oddelku okrajnega načelstva v Celju naj pošlje inženjerja, ki bi napravil vsa geometerska dela. Ta se je mudil na Prihovi dne 15. in 16. t. m. ter je izmeril teren, kjer bodo gradili vodovod. Priobčujemo nekatere podatke. Vodovodna cev bo vodila čez vas in to od kmeta Jesenkota, kjer bi bil studenec (črpalka). Od tam do Jurakove viničarije, kjer bodo sezidali zbiralnik. Nato pelje do župnišča in dalje do šole, kjer se konča. Dolžina znaša 1177 metrov. Od črpalke do rezervoarja bo znašala višina 32 metrov, od iste do župnišča pa 20 metrov. Šola pa je 16 metrov nižje od župnišča.

Kdaj se bodo pričela vodovodna dela, danes še ni določeno. Na njih bo zainteresirana vsa Prihova ter bodo z napeljavo vaščani rešeni velikih skrbi. Kmetje sami pa so danes zelo veseli, ker so uvideli, da se hoče njihovim željam ustreči.

Na vidiku so nadalje Sp. Grušovje, kjer je potreba po vodni napeljavi zelo velika. Loče so ga dobile že pred leti, Malogorčanom pa se želje tudi že izpolnjujejo.

Učiteljski pevski zbor v Leskovcu

Leskovec, 23. marca.

Po prisrčnem slovesu iz Niša se je pred nami odprla široka dolina, posejana z žitom in zasajena z najrazličnejšim sadnim drevjem. V tej krasni dolini leži Leskovac, ki ga po vsej pravici imenujemo »Jugoslovanski Manchester«. Pravo industrijsko mesto z dvajset tisoč prebivalci. Iz ogromnih dimnikov se dviga visoko pod nebo črn dim, iz 35 tovarn raznih izdelkov, ki pričajo, da je mesto eno najbogat. v Srbiji Po veliki večini so to tekstilne tovarne in tovarne mila. Ulice so široke, ne pa preveč snažne, kaldrmirane, tako da bi si človek v temni noči noge polomil. Prebivalci so jako dobri in gostoljubni.

Na postaji nas je čakala ogromna množica, vkljub temu, da je bil ponedeljek in delovni dan. V imenu mestne občine nam je izrekel dobrodošlico župan g. Mihajlo Babamilkić, bivši poslanec, pevski zbor »Brnički« je pa zapel pesem »Slovenec, Srb, Hrvat«. Kako prisrčno se človek čuti radostnega, ko vidi, kako iz srca prihajajo besede, s katerimi želijo, da bi se med njimi bratsko počutili. Hvaležni smo jim. Zvečer ob 8. se je vršil koncert v veliki dvorani hotela »Kostić«. To je ogromna dvorana, ki lahko sprejme do dva tisoč poslušalcev. Uverjen sem bil, da bo polovično zasedena. Toda zmotil sem se. Velike mase ljudi so se valile skozi vrata in polnile dvorano, ki je bila do zadnjega kotička polna, seveda tudi z zastojnkarji. Naša pesem je zopet osvajala srca, da ni bilo konca veselega vzklikanja in navdušenja. Pravi vihar navdušenja je nastal, ko je ženski zbor odpel Adamičevo pesem »Izberi si moža«. Žal, da se je koncert vršil pri pogrnjenih mizah, kjer so se oblaki dima dvigali pod strop, da je bila dvorana po eni uri podobna majhni predmestni krčmi, tako zakajeni, da nismo videli z enega konca na drugi konec dvorane.

Po koncertu je sledila večerja. Vrstile so se napitnice, vsaka polna bratskih čustev in želja, da bi si postali čim bližji in res bratje. V prijetnem razpoloženju je potekla poldruga ura, ko je bilo treba k počitku. Razvrstili smo se po privatnih stanovanjih

Drugi dan je bil namenjen za ogled mesta in tovarn, posebno tekstilnih. Tu je ena najmodernejših tovarn na evropskem kontinentu. Stroji so že tako izpopolnjeni, da mesto desetih delavcev opravlja isto delo stroj z enim samim delavcem. Vse tovarne so last domačinov — tujega kapitala sploh ne poznajo. Vrednost vseh tovarn cenijo na milijardo dinarjev. V vsakem drugem pogledu so pa primitivni organizatorji in jih mi daleč nadkriljujemo.

Zadovoljni smo nadvse, tako z uspehom našega koncerta in z bivanjem v Leskovcu. Upam, da bodo naši spomini na Leskovac ostali še dolgo sveži in polni bratskih čustev do svojih gostiteljev.

Potovanja po morju

Maribor, 26. marca.

V najlepše predele Sredozemskega morja, v Orijent in Severno Afriko z luksuznim parnikom Jugoslovanskega Lloyda »Kraljica Marija«. Vsled nejasne situacije v Španiji s onamenoma potovanja spremenjena. Izvedejo se tri poletna krožna potovanja s sledečimi sporedi:

Prvo krožno potovanje od 28. junija do 16. julija (19 dni) Benetke, Split, Kotor, Budva, Krf, Kandija, Patmos, Bospor, Istambul, Pirej, Santorin, Dubrovnik, Split, Trst, cene od 5000 Din.

Drugo krožno potovanje od 17. julija do 3. avgusta (17 dni) Trst, Sušak, Boka Kotorska, Mesina, Capri, Neapel, Ajaccio, Monte Carlo, Tripolis, Malta, Dubrovnik, Split, Benetke, cene od 4300 Din.

Tretje krožno potovanje od 5. avgusta do 24. avgusta (19 dni): Benetke, Split, Kotor, Budva, Krf, Pirej (Athene), Istambul, Samos, Rhodes, Delos, Kandija, Santorin, Katakolo, Dubrovnik, Split, Benetke, cene od 6000 Din.

Z ozirom na ogromno zanimanje si pravočasno zasigurajte mesta. Prijave, prospekti, informacije, rezervacija kabin pri »Putniku«, Maribor, Aleksandrova cesta 35, telefon 21-22, 21-29 in »Putniku«, Celje, telefon 119. Istotam nabava vozovnic po originalnih in znižanih cenah, preskrba viz, nakup valut po najugodnejših dnevnih tečajih, preskrba turističnih mark in lir ter vse tujskoprometne informacije.

Belgrad, 26. marca. m. Dosedanji podkonzul Mihael Petrašinku je z najnovejšim ukazom romunskega kralja postavljen za podkonzula v Vidinu. Gosp. Petrašinku je bil rojen v Kruševcu v Južni Srbiji in je bil tudi v Belgradu 16 let kot romunski podkonzul.

Vilder kritizira Davidoviča

Zagreb, 26. marca. m. V zadnji številki »Nove riječi« je napisal Večeslav Vilder, prvak bivše samostojne demokratske stranke, članek, v katerem ostro kritizira akcijo Ljubomira Davidoviča ter sklicanje glavnega odbora bivše demokratske stranke.

Vremensko poročilo

po stanju danes zjutraj:

Rateče-Planica: —3, sončno, mirno, 25 cm srena.

Planica—Slatna: —5, sončno, mirno, 50 cm srena, mala in srednja skakalnica uporabni.

Peč—Petelinek: —7, mirno, sončno, 30 cm pršiča na 100 cm podlage.

Kranjska gora: —4, sončno, barometer se dviga, 15 do 25 cm srena.

Vršič—Krnica: sončno, 50 cm pršiča na 180 podlage.

Bistrica—Boh. jezero: + 2, megleno.

Triglavska jezera: —5, sončno, zahodni veter, 320 cm snega, pršič.

Komna: —5, sončno, 300 cm snega.

Vogel: —5, sončno, mirno, 300 cm suhega snega.

Kolce: —4, sončno, 170 suhega snega.

Vel. Planina: —4, sončno, 20 cm suhega snega na 100 cm podlage.

Kulturni koledar

Frančišek Andrioli

26. marca 1851 je umrl v Ljubljani literat Frančišek Andrioli. Rodil se je 16 aprila 1792. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, prav tako teologijo. Radi neke telesne napake je šel kmalu v pokoj. L. 1836 je postal ljubljanski kanonik. Ker mu je bil nekaj časa Vodnik učitelj in ker je imel za sošolca Ciglerja, je prišel iz nemške v slovensko jezikovno-kulturno sfero. Bil je med onimi, ki so ustanavljali »Slavinjo« in je bil najbrž določen za urednika. List bi prinašal le literarno znanstvene članke z namenom, da izobrazi duha in oplemeniti srce. Izdajanje lista je odbil predsednik policijskega urada vsled izjave škofa Wolfa, da predlagatelji literarno niso usposobljeni in da samo slovenski list ni potreben. Andrioli je napisal v Carinthio 4 nemške članke, med njimi tudi članek o Vodniku. V slovenščini je izdal brošuro: Razlaganje nekaterih cerkvenih navad.«

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek, 26. marca: Vel. petek.
Sobota, 27. marca: Vel. sobota.

•

Nočno službo imajo lekarne: Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; Ramor, Miklošičeva 20; Gartus, Moste, Zaloška cesta.

•

DRAMA: Zaprto.
OPERA: Zaprto.
KINO UNION: Zaprto.
KINO SLOGA: Zaprto.
KINO MATICA: Zaprto.

Odbor SKAK vabi svoje člane, da se 27. t. m. v čim večjem številu udeležijo slovesne procesije vstajenja v stolnici. Zbirališče med stolno cerkvijo (glavni vhod) in škofijsko palačo ob 16.30.

Blagajna Poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani bo poslovala za stranke na veliko soboto dne 27. marca samo do 12.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob osmih

Petek, 26. marca: Zaprto.
Sobota, 27. marca: Zaprto.

Vel. nedelja, 28. marca ob 15: Zadnji signal. Znižane cene. Ob 20: Simfonija 1937. Zniž. cene.

Vel. ponedeljek, 29. marca ob 20: DR. Izven. Znižane cene.

OPERA

Začetek ob osmih

Petek, 26. marca: Zaprto.
Sobota, 27. marca: Zaprto.

Vel. nedelja, 28. marca ob 15: Navihanka. Znižane cene. Ob 20: Ples v maskah. Izv. Zniž. cene.

Vel. ponedeljek, 29. marca ob 15: Pod to goro zeleno. Izven. Znižane cene. Ob 20: Cavaleria Rusticana. Glumači. Izven. Znižane cene.

Mariborsko gledališče

Nedelja, 28. marca ob 15: »Dežela smehljaja«. Znižane cene. — Ob 20: »Sveta Ivana«. Premiera.
Ponedeljek, 29. marca ob 15: »DR«. Znižane cene. — Ob 20: »Rdeči nageljni«.

KAJ BO ZA VELIKO NOČ V GLEDALIŠČU?

»Dežela smehljaja« najboljša Leharjeva operета, ki je pri mariborskem občinstvu radi krasne glasbe in eksotične vsebine zelo priljubljena, se ponovi na velikonočno nedeljo popoldne. Veljajo znižane cene.

Premiera »Svete Ivane«, z velikim zanimanjem pričakovane zgodovinske drame velikega angleškega dramatika Bernarda Shawa, bo na velikonočno nedeljo zvečer. Uprizoritev tega dela pomeni radi njegove učinkovitosti, mikavnega sižeja in primarne dramatičnosti za vsak oder dogodek. Za mariborsko uprizoritev so nabavili nove kostume in dekoracije. Režija je v rokah glavnega režiserja J. Koviča, naslovno vlogo pa igra E. Kraljeva.

»DR«, izborna satira na one bogataške parvenije, ki mislijo, da z denarjem lahko opravijo vse, je Nušičevo najboljše delo in ga uprizarjajo nenehoma po vseh odrih v državi in tujini s probojnim uspehom. To komedijo, ki nudi smeha in zabave na pretek, ponove na velikonočni ponedeljek popoldne po znižanih cenah.

»Rdeči nageljni« so prava naša ljudska operета, ki se je radi svoje na domači glasbeni folklori temelječe glasbe takoj priljubila in splošno ugaja. Ponove na velikonočni ponedeljek zvečer.

PTUJSKO GLEDALIŠČE

Petek, 2. aprila ob 20: »DR«. Gostovanje Narodnega gledališča iz Maribora.

Narodno gledališče iz Maribora gostuje v petek, dne 2. aprila z Nušičevo komedijo »DR«, ki je najuspelejše komedijsko delo mariborskih poslednjih sezon in jo predvajajo vselej ob nenehnem odobravanju občinstva, ki se nasmeje do solz. Nabavite si vstopnice!

PROMET IZLETNIŠKEGA VLAKA LJBLJANA—RATEČE-PLANICA IN BISTRICA—BOHINSKO JEZERO.

Na velikonočni ponedeljek, 29. marca, bo vozil na progi Ljubljana glav. kol.—Jesenice—Rateče-Planica, odnosno Bistrica—Bohinjsko jezero izletniški vlak št. 920 z odlodom iz Ljubljane glav. kol. ob 6 in prihodom v Rateče-Planica ob 8.35, odnosno v Bistrico—Bohinjsko jezero ob 8.22.

V obratni smeri bo odhajal izletniški vlak iz Rateč-Planica ob 18, iz Kranjske gore ob 18.10, iz Dovje-Mojstrane ob 18.27, iz Bistrice—Bohinjsko jezero ob 18.10, iz Blega-jezero ob 18.44, iz Jesenic ob 19.20, s prihodom v Ljubljano glav. kol. ob 21.10. Natančen vozni red izletniškega vlaka za vmesne postaje in postajališča je razviden iz oglasov pri potniških blagajnah.

Izletniški vlak bo imel v obeh smereh postanek na vseh postajah in postajališčih.

Isti dan t. j. 29. marca bo izostal na progi Jesenice—Rateče-Planica mešani vlak, ki odhaja iz Jesenic ob 6.15 in prihaja v Rateče-Planico ob 8.16. Zato pa naj se potniki ta dan poslužijo izletniškega vlaka.

Za vožnjo z izletniškim vlakom se plača znižana vozna cena, ki je enaka vozni ceni za nedeljske povratne karte.

Natančne komercialne določbe, nanašajoče se na izletniške vlake, so razglašene pri potniških blagajnah na železniških postajah.

Anketa o vajencih

Ljubljana, 26. marca.

Včeraj ob devetih dopoldne se je začela v Delavski zbornici velika splošna anketa o vseh vprašanjih, ki se tičejo naših vajencev. Ankete so se udeležili predstavniki naših oblasti in vseh ustanov, ki jim je poverjena skrb vajeniškega vprašanja. Zborovalci so dobili večinoma že tiskane referate, ki se nanašajo na vsa važnejša vajeniška vprašanja, jedro vseh teh poročil pa je podal predsedujoči g. Tavčar. Razvila se je pri referatih obširna debata, ki je dokazala, da se pri nas na vajeniško vprašanje gleda z vso potrebno pozornostjo. Vse debate in obširnih referatov radi pomanjkanja prostora ne moremo objaviti in se bomo za to k posameznim referatom ob prilike še vrnili. Objavimo danes le nekaj odlomkov iz govora mestn. svetnika g. Musarja, ki je govoril z ozirom na referat g. dr. Kregarja o izpopolnitvi strokovne vzgoje vajeniškega naraščaja.

Ljubljana za vajence: v 5 letih nad 2 milijona

G. Musar je med drugim dejal: »Pri rokah imam številke o izdatkih mestne občine ljubljanske za strokovno nadaljevalno šolstvo. V zadnjih petih letih, pri čemer vključujem tudi tekoče šolsko leto. — V teh 5 letih, od leta 1930 naprej so znašali proračuni za strokovno nadaljevalno šolstvo v Ljubljani sledeče vsote: šolsko leto 1932-33 215.780 Din, 1933-34 372 000 Din, 1934-35 378.100 Din, 1935-36 482.500 Din, za tekoče leto 1936-37 647.240 Din. Število vajencev v Ljubljani znaša približno eno tretjino do eno četrtino celokupnega števila vajencev v dravski banovini. Tako je n. pr. bilo v šolskem letu 1934-35 v Ljubljani nekaj čez 1.100 vajencev, od teh približno dve tretjini vajencev, in ena tretjina vajenk. V istem času je imela vsa dravska banovina 3.417 vajencev. Leta 1935-36 je znašala število vajencev v Ljubljani okrog 1.160, v celi banovini pa 3.411. Razmerje vajencev v Ljubljani proti vajencem v vsej banovini je 1:3. Če tudi stroške računamo približno v istem razmerju, potem vidimo, da velja obrtno nadaljevalno šolstvo v Ljubljani zadnja leta okrog 600.000 letno in stroški za šolstvo v vsej banovini so se torej v zadnjih časih gibali med 1,500.000 do 1,800.000 Din letno.

Praktični nasveti

Nato je g. Musar predlagal nekaj praktičnih nasvetov. Predvsem je svetoval nabavo knjig. Tu pridejo v poštev v prvi vrsti splošne knjige, ki jih ni treba napisati, ki obravnavajo predmete računstva, geometrije, državoznanstva, obrtne zakonodaje itd. Treba pa je razven tega na vsak način napisati tudi še nove knjige, ki bi obravnavale strokovne predmete. Nadalje je govoril g. Musar o šolskem poslopju ter je dejal, da znaša fond za zgradbo poslopja za obrtno-nadaljevalno šolstvo v Ljubljani danes 426.000 Din. To da je edino realna podlaga, ki jo imamo v Sloveniji za zidanje takega poslopja. Po izkušnjah in na podlagi dotoka iz glob itd., da lahko računamo, da se bo ta znesek v petih letih podvojil in da bomo imeli tedaj z obrestmi vred okrog milijon dinarjev. Če se pri tem računa še na brezplačno stavbišče in na primerno posojilo (1 do 2 milijona), potem se more predvidevati, da bo v kakih petih letih mogoče začeti resno misliti na zidanje poslopja. G. Musar je govoril še o vajeniškem domu ter o zgradbi tehnološkega muzeja.

Zaslužek za brezposelne učitelje

Ob koncu svojega govora je g. Musar sprožil tudi zanimivo vprašanje učiteljstva, ki je zaposleno pri obrtno-nadaljevalnem šolstvu ter je dejal: Med učiteljskimi abiturienti vlada velika brezposelnost. Dolžnost vseh, ki po svojem položaju morejo, bi bila, da tu pomagajo vsak s svojim delokrogom. Dejstvo pa je, da n. pr. na strokovno nadaljevalnih šolah podučujejo učitelji, ki so že drugod stalno nastavljeni in sprejemajo nagrade za te ure kot svoj postranski zaslužek. Taki postranski zaslužki znašajo 500, 600, 800 Din in tudi več. Mnenja sem, da bi ta denar marsikatere učiteljske abituriente, ki jih imamo okrog 800, rešil bede in mogoče tudi obupa ter jim nudil najskromnejšo možnost preživljanja. V zvezi z vprašanjem obrtno-nadaljevalnega šolstva naj se kompetentni faktorji, v tem oziru posebno kr. banska uprava, bavili s tem vprašanjem in skušali morda vsaj delno zaposliti nezaposlene učitelje na obrtno nadaljevalnih šolah in rešiti najbolj revne iz bednega položaja.

Izza naših meja

Gradnja velike avtomobilske ceste. S Trsta preko Mavhinj popravljajo in grade veliko avtomobilsko cesto, široko 8—10 metrov. Pred vsem bodo ublažili klance in ovinke starih kolovozov in napravili cesto zmožno za vsak, zlasti avtomobilski promet. Ker bo s to cesto zelo skrajšana pot za Trst, bo postala ena glavnih prometnih žil in zvez s Trstom. Cesta je že ponekod dokončana in asfaltirana. Vsi oni, ki imajo hiše, vrtove in ograde ob cesti, pa morajo urediti primerne ograje ob hišah in vrtovih ter popraviti zidove na ogradah, ki meje na cesto.

V Trstu se bo vršila tekma lahkoatletov Jugoslavije in Italije. Kakor poročajo tržaški časopisi, se bo 13. junija letos vršila v Trstu tekma med lahkoatleti Jugoslavije in Italije. Časopisi smatrajo to kot prvi znak zbližanja obeh držav.

Velik požar pri Postojni. V vasici Mali otok pri Postojni je pretekli teden izbruhnil velik požar, ki je uničil štirim kmetom skoraj vse. Ker je divjala huda burja, je bilo skoraj nemogoče gasiti in omejiti požar. Gasiti so pomagali tudi vojaki, ki jih je tod zelo mnogo.

Veliki občinski davki na živino. V Trstu je obdavčena precej visoko tudi vsa domača živina. A ne povsod enako. Ponekod se plača posebna taksa ob prodaji, ali ko se zakolje, drugod pa se pobira poseben občinski davek. Da ne bi bilo pri tem zmešnjave, pa oblasti določajo pri tem kot davčno osnovo ceno, ki je precej visoka in poleg tega za različne kraje različna. Davčna osnova za kraške občine znaša: za konje (luksuzne) 3500 lir ali okoli 8750 Din, za težke konje 3500 (ok. 5000) za bike 1200 do 1400 lir, za vole 1100 do 1200 lir, za krave 700 do 970, telička 680 do 750 itd. Kakor vidimo, je ta davčna cenitev z ozirom na naše razmere in z ozirom na ceno živine pri nas naravnost ogromna. Vsak odstotek davka se takoj pozna. Sicer pa je danes cena živini v Italiji zelo visoka. Da se od nas toliko ne izvaža, so vzrok velike carine. Zato pa bolj cvete tihotapstvo, o katerem smo že ponovno poročali v našem listu.

Zopet dve smrtni nesreči vsled nerazstreljenih ostankov iz svetovne vojne. Pred dobrim tednom sta se zgodili na Goriškem zopet dve grozni nesreči vsled eksplozije iz svetovne vojne ostalih granat. Žrtev prve nesreče je bil 70 letni Ivan Pavšič iz Lokavice. Še težja pa je nesreča, ki je zadela Bartolomeja Bušiča, starega 49 let, rojenega v Grgarju, stanujočega v Solkanu. Delal je na njivi in zadel pri tem ob granato, ki ga je grozno zmrcvarila. Ker je bil sam na polju, mu ni mogla biti takoj nudena pomoč. Strašna detonacija pa je privabila ljudi, ki so obvestili bolnišnico, kamor so ga odpeljali. Ves trud pa je bil zaman, ker je tudi on kmalu podlegel težkim poškodbam.

Kdo med vami ve...

... s kom vse bodo letošnjo sezono naši plavači merili svoje moči? 1. državno prvenstvo juniorjev 7. in 8. avgusta v Ljubljani; 2. državno mladinsko prvenstvo 21. in 22. avgusta v Dubrovniku za sestavo moštva proti ČSR; 3. Jugoslavija : Češkoslovaška 28. in 29. avgusta v Dubrovniku. Dogovor s Češkoslovaško je že sklenjen, vendar so se v zadnjem času pojavile denarne težave, kajti gostje zahtevajo pavšalni znesek 16.000 Din, ki pa bi ga ob revanžnem tekmovanju povrnili; 4. Jugoslavija : Italija (dame) 15. avgusta v Genovi; 5. Jugoslavija Italija (gospodje) 10. oktobra v Milanu; 6. Jugoslavija : Madžarska (dame in juniorji) 3. ali 10. julija pri nas; 7. Jugoslavija : Švedska water-polo in plavanje; 8. Jugoslavija : Anglija water-polo. — Tudi se je vodstvo obrnilo na druge države, ki so skoro vse odgovorile pozitivno. Torej bodo imeli naši tekmovalci dovolj prilike, da se bodo izkazali.

... da so v Ameriki, zemlji vsega mogočega in nemogočega, priredili »žabjo olimpijado«? V slavnem kopališču Miami na Floridi je bilo tekmovanje v skokih v daljino in je zmagala žaba »Old Dan Oucker«. Tekmovalci in tekmovalke so se prav dobro izkazali. Svetovni rekord ima žaba »Woco Pep« s skokom 13 stopal in 7 col, kar znese preko 4 metre. Res, kaj takega je mogoče le v Ameriki.

... da so v Rusijo odpotovali trije češkoslovaški nogometni trenerji: Hromadka, Simon in Budsky, da bodo trenirali tako ukaželjno rusko mladino.

... da je Jack John Lovelock, olimpijski zmagovalec l. 1936 na 1500 m poslal ameriškemu atletskemu odboru pismo, v katerem pravi, da zares ne bo v prihodnje več nastopal, ker se bo posvetil študiju medicine, ker da je spoznal, da dandanes šport vseeno premalo nese...

Še o zidavi palače Slavije

Ljubljana, 26. marca.

Dne 23. marca t. l. smo objavili poročilo pod naslovom »Načrt za palačo Slavije delajo v — Zagrebu« ter smo pri tej priliki podčrtali dejstvo, da se za palačo, ki bo stala v Ljubljani, delajo načrti v Zagrebu. Nismo se hoteli spuščati v razmotrivanja, kdo je kriv, marveč smo zabeležili le dejstvo kot tako.

Kakor pa smo sedaj naknadno zvedeli, Slavija še vedno reflektira na idejne načrte slovenskih arhitektov; naročiti pa je morala zavarovalnica načrte v Zagrebu radi tega, ker bi ji pretila drugače še večja zamuda pri zidavi. Naše informacije so bile torej pravilne; pač pa vsebuje članek netočno navedbo številk o nagradah. Poročali smo, da je bila razpisana za najboljši idejni načrt nagrada 4.000 Din in da dobi torej teh 4.000 Din oni arhitekt, ki bi napravil najboljši načrt. V resnici pa se je — kakor smo naknadno zvedeli — Slavija zavezala izplačati vsakemu od peterih arhitektov 4.000 Din; oni idejni načrt pa, ki bi bil najboljši, bi bil razven tega nagrajen še z zneskom 5.000 Din, drugi najboljši idejni načrt pa še z 2.500 Din. V celoti bi torej zavarovalnica izplačala deloma kot nagrado (5.000 in 2.500 Din), deloma pa kot plačilo za naročeno delo (vsakemu po 4.000 Din), 27.500 Din.

Radi sporov pri izdelavi idejnih načrtov je izgubila po naših informacijah zavarovalnica okrog mesec dni. Zanimivo bo, ali bo zavarovalnica iz tega skušala izvajati kake posledice in kako se bo stvar razvijala.

Vinski sejem in razstava v Novem mestu

Vinarska podružnica v Novem mestu bo tudi letos priredila vinski sejem združen z vinsko razstavo v Novem mestu, in sicer v nedeljo in ponedeljek, dne 11. in 12. aprila t. l. Razstavljena bodo predvsem vina iz novomeško-mokronoškega vinogorja in pa tudi vina iz Belokrajine. Ker pa mora pripravljalni odbor vedeti imena razstavljencev, kakor tudi količino vina, ki jo posamezni vinogradniki nameravajo razstaviti, je potrebno, da se razstavljavci pravočasno prijavijo in to za novomeški okraj pri pristojni občini, za ostale pa naravnost na naslov banovinske kmetijske šole na Grmu ali okrajnega kmetijskega referenta v Novem mestu. Navesti je ime in priimek razstavljalca, vrsto vina, vinsko gorico od koder vino izvira in pa količino, ki jo bo razstavljalec imel za prodaj na razpolago. Prijave pa se sprejemajo samo do 31. marca t. l. Poznejše prijave se ne bo upoštevalo. Ob priliki razstave bodo vina komisijsko ocenjena in najboljša vina tudi nagrajena.

Lansko leto je bil kljub hladnemu vremenu, toči in izredno močnemu nastopu peronospore, pridelek vina bogatejši kot prejšnja leta, pa tudi kvaliteta razmeroma prav dobra. Le žal, da manjka primerne propagande in pa tudi primerne prilike za spoznanje kvalitete naših vin. Na tem vinskem sejmu se bo na eni strani nudila prilika vinogradnikom za reklamiranje svojih vin, na drugi pa kupcem za nabavo po poljubni izberi. Razstava sama pa bo tudi lep dokaz, da ima Dolenjska prav dobra in konkurenčna vina, ki kvalitativno po okusu daleč prekašajo tuja cenena vina. Obenem je pa ta razstava tudi poučnega značaja, kjer se bo jasno pokazal razloček umnega kletarstva. Tedaj vinogradniki izrabite priliko in pohitite s prijavami.

Inozemski šund, ki ga je tudi k nam prihajalo mnogo, je prepovedalo naše notranje ministrstvo. In sicer tile listi: Die Freude (Hamburg), Kultur Album (Berlin), oba v nemšk. jeziku. Mess Amour, Mon Paris, Nauveautes, Paris Magasin, Pour lice a deux, Sex Appeal, Paris Plaisirs, ki izhajajo v Parizu v francoščini. — Nadalje je prepovedana v naši državi knjiga Der Kapitalismus, ki je izšla v Curihu (pisec Emil Walter), esperantski list Laboristo, časopis Unite, revue mensuel, ki izhajajo v Parizu in brošura Für Recht und Wahrheit, ki je izšla v Pragi.

Naročajte Slovenski dom!

Od tu in tam

Inicijativo za nove stike med obema deloma združene opozicije pričakuje dr. Maček od strani Belgrajčanov. Tako je izjavil nekemu časnikarju in pristavil, da je doslej on dajal dosti pobud, vendar pa sedaj ne ve, če belgrajski del opozicije ne namerava kaj drugega. Borba hrvatskega in srbskega kmeta za svoje pravice je še vedno težka, pričakuje pa, da bosta vsaj v Bosni, kjer sta si neposredna soseda, stala v skupnih vrstah. Tudi je dejal, da mu je že kar hudo, ko se že tako dolgo ni videl z večnima popotnikoma med Zagrebom in Belgradom Boko Vlajičem, ki je vedno zastopal Davidoviča, in dr. Gavrilovičem, ki je zastopal Joco Jovanoviča.

Delegati profesorjev vseh treh vseučilišč, v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu, so se včeraj sestali v Zagrebu ter se porazgovorili o določbah finančnega zakona glede univerzitetnih profesorjev. Vsi so zdržno protestirali proti določilom novega zakona, da sme minister upokojiti profesorje po 35 letih službe ali pa po 70 letih starosti in pristavili, da pomeni to tudi kršitev avtonomije univerz, ker minister ni vprašal za mnenje vseh univerzitetnih oblasti. Vseučiliški profesorji protestirajo proti novemu zakonu zaradi njegove vsebine in zaradi načina, s katerim je bil uveljavljen.

Preko 1000 gostiln ima Zagreb. Tako pride že na vsakih 250 prebivalcev en pivski lokal. Gostilničarji pravijo, da jih ne duši samo številna konkurenca, temveč tudi grmada davščin. Samo lani je propadlo okrog 20% gostinskih obratov.

Bivšega ravnatelja podružnice ljubljanske kreditne banke v Šibeniku Vekoslava Fuldogia je naznanila sodišču šibeniška mestna hranilnica, češ da si je pridržal 150.000 Din. Fuldogi je prišel k blagajniku mestne hranilnice in ga prosil, naj mu takoj izplača 100.000 dinarjev v gotovini, ker da mora ta denar takoj izplačati neki svoji stranki, vendar pa v blagajni nima nobene gotovine. Oddal je tudi pravilno podpisan bon, nakar mu je blagajnik, ker je videl pred seboj samega ravnatelja banke, s katero je imela mestna hranica mnogo stikov, denar tudi izplačal. Obenem je ravnatelj prosil blagajnika, naj tega bona ne vpiše, ker je posojilo le začasno in ga bo že naslednji dan vrnil. Fuldogi pa denarja ni hotel vrniti ne naslednji dan, niti pozneje. Izgovarjal se je, da nima gotovine. Nato je blagajnik bon vpisal. Pozneje pa je Ljubljanska kreditna banka ugotovila, da si je ravnatelj denar kar pridržal in ga ne vpisal v knjige. Našli pa so, da si je na tak način izposodil tudi 50.000 Din. Ker je Ljubljanska kreditna banka odklonila plačilo obeh zneskov, bo šibeniška mestna hranilnica iztožila denar.

Krvavo so se stepli kmetje v Miškovcu pri Derventi zaradi ene same tobačne doze. Pri kmetu Jevtiču je bila krstna slava. Zbralo se je mnogo njegovih prijateljev. Naenkrat pa je kmet Tepič ugotovil, da nima več tobačne doze. Dejal je gostom, da mu jo je nekdo ukradel in da ne bo nihče šel živ ven iz hiše, dokler se doza ne najde. Doza se pa kljub tej grožnji ni našla. Ker je Tepič postajal nasilen, ga je gostitelj pozval, naj se odstrani iz hiše. Tepič je šel in se skril za neko ograjo blizu hiše. Ko so se gostje začeli razhajati, pa je skočil Tepič iz zasede na kmeta Stjepana in ga z nožem dvakrat zabodel, da je padel mrtev. Ostali so pograbili za kolce in skočili nad napadalca. Vendar jim je pobegnil. Sodišče ga je zaradi tega obsodilo na 16 let težke ječe in trajno izgubo častnih državljanskih pravic.

Močan vihar je včeraj divjal po Vojvodini in najbolj v Novem Sadu. V vasi Torži se je zaradi silnega vetra podrla delavnica konoplje, ki je bila dolga 30 metrov in 20 metrov široka. Zidovi so se zgrnili nad delavce, ki jih je bilo v delavnici 24. Prvega so nato potegnili izpod ruševin starega delavca, ki je pa že po kratkem času izdihnil. Potem so izvlekli tudi ostale delavce, od katerih sta še dva težko ranjena, osem lažje, vsi ostali pa nič.

V Petrinjcih pri Petrinji so odkrili novo afero. Pred tremi leti je tamkaj trgovec Mihael Mazunovič postavil tovarno svinčnikov. Posel je šel dobro in je delalo v tovarni 40 delavcev. Kmalu pa so opazili, da tovarna pošilja tudi neke pakete, ki so imeli poseben vonj. Preiskava je odkrila, da je bilo v tovarni nekaj skritih oddelkov, v katerih se je predeloval opij. Ko so trgovca aretirali, je priznal, da je ves čas predeloval opij in ga odpošiljal največ v Zagreb in Belgrad, nekaj pa tudi v inozemstvo. Sirovi opij pa je dobival iz Južne Srbije.

Varaždin ima te dni svoje vrste senzacijo. Mestni uradnik Habek in njegova ljubica uradnica Hedvika sta se naveličala življenja in sklenila iti skupaj v smrt. Napisala sta nekaj oprostilnih pisem in odšla. Z avtomobilom sta se odpeljala v Ivanec ter tam tudi oddala oprostilna pisma. Poznala sta pa kaj slabo poštne razmere, ker sta pisma oddala v takem času, da so jih kmalu dobili tisti, katerim so bila namenjena. Policija je dobila obvestilo o njunem sklepu in hitro obvestila orožnike v Ivancu. Ti so šli v gostilno, kjer sta se nastanila oba kandidata smrti. Našli so ju in ob njiju revolver. S smrtjo ni bilo potem nič.

Nov sporazum, ki urejuje plačevanje nemških dolgov našim izvoznikom, je bil baje včeraj podpisan v Berlinu. Kaj točnega še ni znano, vendar se zdi, da sta se Jugoslavija in Nemčija sporazumeli v tem, da bosta izdali neke ukrepe za omejitev našega izvoza v Nemčijo. Poleg tega pa je Nemčija pristala, da se bo 10% našega uvoza iz Nemčije uporabilo za kritje naših terjatev. V isti namen pa se bodo uporabili zneski, za katere bo naša država v Nemčiji naročila mnogo železniškega materiala in drugih industrijskih proizvodov.

Telefonske slušalke iz javnih telefonskih govorilnic kradejo neki ljudje v Belgradu. Ugotovili so, da jih je do sedaj zmanjkalo že 17. Tatov, ki delajo tako škodo, pa še niso izsledili.

Proti veletrgovini »Ta-Ta« so se borili preteklo leto z vso ljutostjo in silo belgrajski trgovci. Njihovi napori so rodili vsaj toliko uspeha, da je ministrstvo z odtegnitvijo dovolil vsaj nekoliko omejilo delovanje te za trgovce prenevarne konkurentinje. Toda »Ta-Ta« se je pritožila nazadnje na državni svet, ki je pa izdal razsodbo v prilog te tvrdke in obenem tujega kapitala. Belgrajska trgovska zbornica je imela zaradi tega svojo posebno sejo, na kateri je bilo sklenjeno, da se bodo trgovci še nadalje borili z vsemi dovoljenimi sredstvi proti taki konkurenci, v znak protesta pa bodo za tri dni zaprli vse trgovine v Belgradu in notranjosti Srbije. Nič manj nevarnega konkurenta pa imajo belgrajski trgovci v veletrgovini Vlada Mitič, ki je tudi tak magazin. Z razsodbo državnega sveta se bo odprla tvrdki »Ta-Ta« pot po vsej Jugoslaviji in utegne prodreti tudi v Ljubljano. Če se to zgodi, bodo prišli v kočljiv položaj tudi ljubljanski trgovci. To dejstvo je za nas še večjega pomena in važnosti. Prav gotovo se bo našlo naše trgovstvo strnjeno in edino.

Po časnikarskih poteh

Ljubljana, 25. marca.

Ljudje, ki vsako jutro brezskrbno vstajajo, ko jih čaka na mizi že zajtrk, poleg pa razprostrt časopis, se zagledajo v časopis kot v nekaj samo po sebi umevnega, nekaj čisto enostavnega. Še približno se ne zavedajo, kak boj, koliko naporov, koliko razočaranj in neprijetnosti je doživel časopisni poročevalec, predno je mogel dobiti toliko podatkov, da je lahko zapisal nekaj odstavkov, ki se nanašajo na kak aktualnejši dogodek. Čitatelj prečita poročilce v listu kot nekaj vsakdanjega, ne da bi se zavedal, kaj vse je moral storiti poročevalec, da se je dokopal do podatkov, ki jih daje poročilo.

Zanimive dogodke iz svojega časnikarskega življenja objavlja v avstrijskem listu poročevalec nekega pariškega lista. Popis dokazuje, kako živopisno je časnikarsko življenje: kakor v filmu se vrste prijetni in neprijetni dogodki. Iz vsega pa se vidi, kako mora časnikar s prezirom iti preko vsakdanjih neprijetnosti; ne sme se zaustavljati pri incidentih, ne sme si nič »jemati k srcu«; zarogoviliti mora, kadar so ogroženi interesi njegovi in njegovega lista, a čim so interesi »zavarovani«, mora na vse pozabiti. Posnemamo nekaj podatkov, ki se nanašajo na naše obmejne dogodke izza avstrijske hitlerjevske revolucije.

Na jugoslovanski meji ob avstrijski revoluciji

».. Tedaj smo na Dunaju že vedeli, da revolucija ne bo enodnevna. Dobil sem nalog, naj takoj odidem v kraje, kjer bodo kaki nemiri. Ravno ob pravem času sem se pripeljal v Maribor. Zvedel sem namreč, da uporniki (avstrijski hitlerjevci) bežе v Jugoslavijo ter sem pravilno predvideval, da bom imel kot dopisnik francoskega lista najlažje stališče, če opazujem dogodke z jugoslovanske meje. Prvi dan sem se mudil v Radgoni; prišel sem tja z avtomobilom prav v trenutku, ko so hitlerjevci v skupinah plavali čez Muro ter iskali pribežališča v Radgoni, dočim je v Radkersburgu pritiskala za njimi redna avstrijska vojska. Hitlerjance so Jugoslovani spravili v šolo. Tu sem imel priliko dobiti časnikarskega materiala, da je bilo veselje. S polnimi beležkami sem zdirjal na pošto; bilo je krog poldne, ko sem klical svojo redakcijo. Ura je kazala dve, zveze še ni bilo. Ob pol treh sem začel obupavati, ob treh — mudilo se mi je v Maribor in na Koroško, kjer so izbruhnili resnejši upori — pa sem na svojo besno jezo moral telefon odpovedati, ker zveze še vedno ni bilo. Kaj se pravi imeti celo beležnico časnikarskih »bomb«, a ne dobiti zveze — to more razumeti pač le časnikar ...«

Na „fronti" v Labudski dolini

»... Bil sem že tretji dan na tako zvani fronti v Labudski dolini. Stanoval sem prav za prav v Dravogradu, a sem vsak dan po večkrat odšel na mejo v Labudsko dolino ter preko meje v hitlerjansko taborišče. Tu je bilo skoncentriranih nekaj sto hitlerjanskih upornikov. Ozemlje, ki so ga imeli zasedenega, je segalo od jugoslovanske meje po Labudski dolini navzgor kaka dva kilometra. Tam je bila — fronta. To se pravi: na črti, ki naj bi predstavljala fronto, so bila nametana debla; ki so tvorila nekako oviro za vladne čete, ki so bile v Labudu. Taborišče je bilo za upornike dokaj ugodno: na severni strani jih je ščitilo neprehodno hribovje in skalovje, na južni strani takoj ob cesti široka reka, hrbet pa jim je krila jugoslovanska meja.

Tu sem imel z ozirom na okoliščine, v katerih se časnikarji ob takih primerih znajdejo, prav za prav zelo lepe uspehe. Imel sem neverjetno srečo: List, za katerega sem delal, je izhajal okrog poldne. Bil sem na »fronti« edini časnikar. Za poročili »z lica mesta« pa je bilo veliko povpraševanje. Tako se je zgodilo z mojimi poročili nekaj zanimivega: proti večeru vsakega dne so skoraj vse večje evropske radio postaje citirale moj list ter poročale iz lista cele odlomke; vedno so navedle ime mojega lista, češ da ima ta list na fronti svojega posebnega poročevalca, ki poroča to in to ... Zame sta bili važni dve radio postaji: dunajska in monakovska. To pa radi tega, ker so imeli hitlerjanci v uporniškem taborišču svoj edini radio aparat neprestano nastavljen na Monakovo; Avstrijci v zaledju (Pliberk, Velikovec itd.) pa so vedno poslušali poročila iz Dunaja. Monakovska radio postaja je jemala iz mojih poročil samo tiste odlomke, ki so konvenirale hitlerjevcem, dunajska pa samo tiste, ki so kovenirale domobrancem. Ko sem prišel v hitlerjansko uporniško taborišče, so me gnali pred »generalni štab«, kateremu je načeloval neki ing. Welz. Ta je takoj zaslišal svojega »Presse-referenta«, ki je dal izjavo, da moj list ne zastopa čifutskih interesov ... Ko pa so se začeli za moj list bolj zanimati, so kmalu ugotovili, da je to tisti list, katerega vsak večer prenaša monakovska radio postaja. Ker pa je ta prenašala samo odlomke, ki so prikazovali ugodno sliko upornikov, se nisem prav nič začudil, ko mi je ing. Welz dejal: »Ah, so, sie sind ja unser Freund!« Kadarkoli sem se vrnil v hitlerjansko taborišče, so me pogostili, povrh pa mi dovolili, da sem fotografiral, kjer sem hotel in kar sem hotel.

Ko sem hotel ugotoviti, kakšno je stanje v zaledju, t. j. pri redni vojski, sem se iz Dravograda preko Prevalj in Pliberka odpeljal v Labud. Tu sem se predstavil poveljniku redne vojske. Čim sem mu povedal ime lista, za katerega sem delal, je dejal. »Da, da, vem, da ste naš prijatelj in da poročate zelo objektivno . . « poslušal je dunajsko radio postajo, ki je citirala iz mojega francosk. lista le tiste odlomke, ki so bili ugodni za avstrijske domobrance. Poveljnik me je povabil v svoj kabinet (v prvem nadstropju neke labudske kavarne) ter me tam počastil z likerjem, obenem pa mi izstavil potrdilo za svobodno gibanje po vsem ozemlju, ki so ga imele zasedenega redne čete. Na ta način sem tudi na tej strani lahko fotografiral, kar sem hotel.«

Aretacija v Pliberku

»Prvega dne, ko sem prišel na Koroško, sem imel smolo, ki pa se je končala s svojimi končnimi dogodki vendarle precej smešno: Pliberk so imeli tedaj zaseden hitlerjanci. Ko sem se po neštetih incidentih preril skozi številne uporniške patrole od kolodvora do mesta, sem na trgu v Pliberku spraševal ljudi, kako je bilo, ko so hitlerjanci zavzeli mesto, ko so razorožili orožnike, ko so prevzeli oblast itd. Tedaj pristopi k meni mlad fant s puško na rami. S strogim glasom me je vprašal, kaj delam. Ni se zadovoljil z nobenim mojim odgovorom. Pregledal mi je beležnico, ki sem jo imel v rokah. Ko pa je videl, da je stenografirana, me je — prav hudo je jecljal — pozval, naj mu sledim. Gnal me je pred »vrhovnega poveljnika« — nekega lekarnarja, ki ima lekarno na gornjem delu trga. Raportiral mu je, da me je dobil na trgu, ko sem spraševal ljudi in si nekaj beležil, da pa imam vse napisno v neki — špijonski pisavi ... Že med potjo sem mu pojasnjeval, da je to navadna stenografija. Imel pa sem vtis, da je o stenografiji slišal prvič v življenju. Z lekarnarjem sva bila seveda kmalu gotova. Ko je videl, da imam urejene dokumente, se mi je oprostil in odšel sem zopet v mesto in nazaj na kolodvor, odkoder sem se še istega dne odpeljal zopet v Dravograd. Že drugega dne je v Pliberk pritisnila iz velikovške smeri redna vojska. Hitlerjanci so bežali preko meje v Jugoslavijo, kolikor so jih nesle noge. Jugoslovanski graničarji so jih v trumah vodili v Dravograd. Proti večeru tega dne so jugoslovanski organi gnali dolgo vrsto v četverorede zvrščenih beguncev. Na koncu nekega četvereroreda sem zagledal jecljajočega Pliberčana, ki me je prejšnji dan tako junaško aretiral. Nisem si mogel kaj, da ne bi stopil k njemu in mu zagotovil, da bo imel sedaj pač časa, da se tudi on seznani s stenografijo. Ko so bili uporniki potem v Varaždinu, sem bil nekoč v njihovem taborišču. Ko sem odhajal, sem videl, kako neseta čez dvorišče dva izmed tabornikov veliko ponvo, nataknjeno skozi ročaje na drogu. V enem izmed nosačev sem spoznal Pliberčana. Zopet si nisem mogel kaj, da ne bi stopil k njemu in mu šepnil, če že zna stenografijo. Izhod je bil blizu, Pliberčan pa ponve tudi ni mogel kar tako vreči po tleh in tako sem jo pravočasno popihal iz taborišča ...«

Pisec je posvetil glavni del svojega opisa prav avstrijski revoluciji, ko jo je zasledoval na krajih

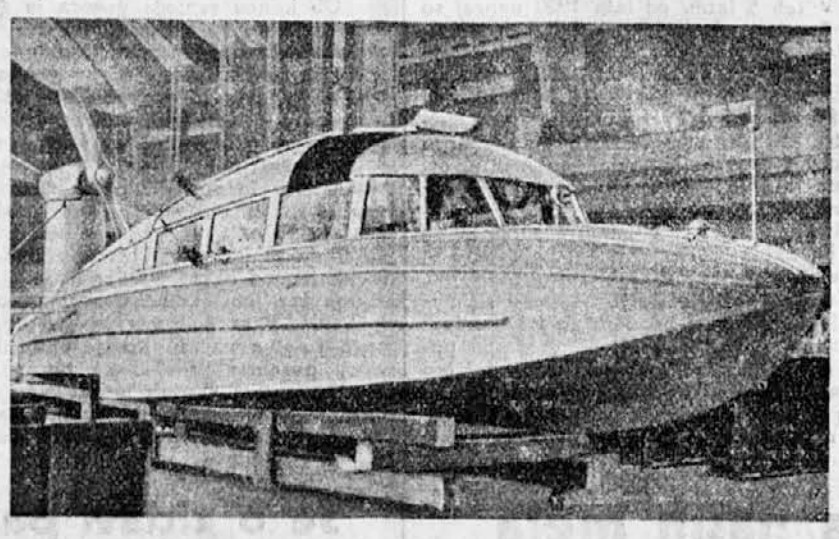

Najnovejši motorni čoln z berlinske razstave. Goni ga poleg vijakov še propeler.

Slika z Mussolinijevega potovanja po Afriki. Takole je jahal v mesto Tripolis.

Ameriška letalka Amalija Earhart, ki je poletela s temle letalom na pot okoli sveta.

dogodkov kot edini stalen poročevalec. Pri tem je imel prece uspehov, pa tudi toliko polomij s slikami, ki jih je za kratek čas zaupal nekemu iz Dunaja došlemu novinarju. Že naslednjega dne pa so prinesli slike vsi večji evropski listi. Dunajčan je iz Celovca z avijonom razposlal slike na vse strani ter seveda ogromno zaslužil — na račun obupajočega »vojnega poročevalca«.

Tri sita

Nekoč pride prijatelj k modremu Sokratu ter mu ves razburjen hoče nekaj pripovedovati.

»Poslušaj, Sokrat, to ti moram na vsak način povedati ...«

»Nehaj,« ga prekine Sokrat, »ali si to, kar mi nameravaš povedati, že presejal skozi tri sita?«

»Skozi tri sita?« ga vpraša prijatelj zelo začudeno.

»Da, dragi prijatelj, skozi tri sita. Sedaj pa preizkusiva, če to, kar mi misliš povedati, gre skozi ta tri sita. Prvo je resnica. Ali je to resnično, kar mi hočeš povedati?«

»Ne, slišal sem samo od drugih — in —.«

»Ali gre tudi skozi drugo sito — dobroto? Ali je tvoja novica dobra?«

»Ne,« odgovori obotavljajoč se drugi, »nasprotno, slaba je.«

»Sedaj pa poskusimo še tretje sito. Vprašajva se, če je to potrebno, da mi pripoveduješ, kar te tako razburja?«

»Nikakor ni potrebno.«

»Torej,« pravi Sokrat, »če je to, kar mi hočeš povedati, neresnično, slabo in nepotrebno, zakaj bi mi hotel še pripovedovati? Kar molči o tem, to bi bilo samo breme zate in zame!«

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev. —

Programi Radio Ljubljana

Petek, 26. marca: 19 Čas, vreme, poročila, spored 19.30 Nac. ura: Vuk Karadžič in Slovenci (dr. Maks Robič) — 19.50 R. Wagner: Somrak bogov — žalna koračnica (berlin. filharm. ork. — plošče) — 20 Zalostinke (prenos iz ljubljanske stolnice) — 20.20 Radijski orkester — 21.15 Koncert religiozne glasbe. Sodelujeta: Frančiškanski cerkveni zbor in Radijski orkester — 22 Čas, vreme, poročila, spored.

Drugi programi

Petek, 25. marca: Belgrad-Zagreb: 20 Wagnerjev »Parsifal« — *Dunaj:* 21.10 Haydnova »Stabat Mater« — *Trst-Milan:* 21 Praga — *Rim-Bari.* 21 Stabat Mater — *Praga:* 20 Stabat Mater — *Varšava:* 19.50 Resna glasba — 21 Pasijon sv. Mateja — *Berlin:* 19 Wagnerjev »Parsifal« — *Vratislava-Lipsko:* 18.15 Glasbena legenda »Palestrina« — *Frankfurt:* 20 Komorni koncert — *Sottens:* 20.25 Haydnove skladbe — 21.15 Pasijon.

Jetniki s Hudičevih otokov

1

Dež, ki je lil kakor iz škafa, je premočil do kože dva v črnooblečena jezdeca, ki sta se to noč — bil je 14. april leta 1865 — z veliko muko prebijala skozi temo na poti proti jugu. Dvajset milj za njima je ležalo mesto Washington, ki se še ni popolnoma pomirilo od proslavljanja zmage severoameriških držav nad južnimi.

Prvi jezdec je gnal nestrpno svojega konja skozi debelo blato, ki se je vanj pretvorila zaradi silnega dežja rdeča ilovica po poti. Le z največjo težavo je premagal svojo nestrpnost in počakal na svojega počasnejšega tovariša.

»Moraš pohiteti, John,« je spregovoril ostro. »Ne smejo naju najti, dokler ne prideva v Virginijo. Velja pohiteti, kajti v šestih urah se bo začelo daniti.«

Tovariš je zastokal in odgovoril z glasom, ki je ves drhtel od bolečin:

»Ne morem hitreje, niti ne morem več naprej. Strašno me boli noga. Čutim, kakor da je kost pogledala skozi meso. Pojdi naprej sam, mene pa pusti tu. Kaj zato, če me dobe. Ujeli me bodo tako ali tako, če ne sedaj, pa pozneje. Pojdi, tovariš, beži! V nevarnosti je tvoje življenje!«

Obraz njegovega tovariša je dobil naenkrat bolj blag izraz. Molče je razjahal konja in poizkušal zravnati ponesrečencu zlomljeno nogo, ki je brez moči visela ob stremenu. Toda bilo je zaman.

Oba sta nadaljevala svojo težavno in počasno pot. Jahala sta dalje nekako deset minut daleč. Le deloma ju je varovalo drevje, ki je bilo zasajeno poleg ceste. Naenkrat prvi hitro ustavi konja ter tiho in oprezno reče tovarišu:

»Nekdo gre proti nama. Vidim luč. Počakaj, dokler se ne uverim, kaj naj to pomeni.«

Potegnil je samokres in počasi in previdno šel nasproti človeku, ki je nosil svetiljko. Ko se je približal, je zaslišal tih glas, brez dvoma glas nekega črnca, ki je nestrpno klical:

»Pridi, Bossie, morava iti domov! Nočem biti čez noč zunaj na tem dežju. Pojdi, greva!«

Jezdec se je oddahnil in skoraj nasmehnil, nato pa še odločnejše potegnil konja v smer, odkoder je prihajala svetloba.

»Pridi sem, dečko!« je zaklical preplašenemu črncu, ki je vodil pobeglo tele. Nenadoma se je to tele zagledalo v pojavo konjenika, ki je naenkrat stopila predenj.

»Glej me, da res prihajam, jaz sem,« je hitel deček, za vsak primer pa se ni premaknil z mesta.

»Kje je tu v okolici najbližji zdravnik?« je vprašal potnik, ko je prihajal vedno bližje.

»Samo nekaj sto korakov po tej cesti,« reče deček in pokaže v temo. »Če jahate po tej poti, boste zagledali luč na njegovem oknu kakor sem jo videl jaz pred nekoliko trenutki. Na prvem križišču pojdite na desno. Tam je dr. Mudd. Da, on je dober zdravnik.«

Jezdec je stisnil dečku nekaj drobnega v roko, nato pa se je obrnil in odjahal nazaj proti kraju, kjer ga je čakal njegov tovariš, ki je zaradi velikih bolečin kar visel konju okoli vratu in preklinjal svojo nesrečo.

»Pojdi, John, zdravnikova hiša ni daleč. Midva sva tu med prijatelji in lahko to poizkusiva. Toda, pazi samo, da on ne izve, kdo sva.«

Nadaljevala sta pot, jahala mimo malega črnca in njegovega trdovratnega teleta, ki se je začudeno oziralo za njima.

Čez nekaj trenutkov sta se potnika ustavila pred širokimi stopnicami lepe hiše, ki pa je bila nekam zapuščena. Skozi slabo razsvetljeno okno sta mogla opaziti človeka, ovitega v haljo, ki je sedel za mizo in dremal. Po dolgem in krepkem zvonenju pri vratih se je pojavila neka ženska v obleki, ki jo je imela za doma in s svetiljko v roki. Stresla je moža, ki je dremal in mu nekaj rekla. Oba sta se zasmejala, nakar je ženska vidno vesela pomagala obleči možu površnik.

Ko sta potnika med tem odprla vrata in ju je osvetlila slaba svetloba, je zginil smeh z njunih lic.

»Zlomil je nogo,« reče mladenič z nervoznim glasom. »Ali morete pomagati,«

Zdravnik je spustil svojo torbo z roke, snel klobuk z glave, na široko odprl vrata ter pomagal prenesti nesrečnika v sobo.

»Kako se je to zgodilo?« je vprašal, ko so ranjenca posadili v udobni naslonjač.

»Padel je s konja.«

»O! Peggy, daj mi vroče vode in nekaj brisač,« se je obrnil zdravnik k svoji ženi. »Prinesi mi mojo torbico z instrumenti.«

»Pohitite, prosim vas! Moram naprej!« je priganjal ranjenec in stisnil zobe. Na noben način pa ni hotel dovoliti, da bi mu sneli klobuk, katerega rob je še vedno deloma pokrival njegov obraz.

Zdravnikova žena je z nezaupanjem gledala moža v naslonjaču in je oklevala. Slutila je, da je nekaj čudnega in nevarnega v tem ranem obisku. Toda zaradi nestrpljivosti svojega moža je pohitela in izpolnila njegovo željo.

Zdravnik je z nožem razrezal čevelj na zlomljeni nogi. Čez nekaj trenutkov, ko je točno pregledal rano, je mirno spregovoril:

»Ne morete potovati s tako poškodovano nogo. Imate težek podolžen prelom kosti. Če boste mogli že po enem tednu na pot, boste lahko rekli, da ste srečni.«

Mož v naslonjaču je spregovoril nekaj podobnega kakor kletev. Drugi pa si je z jezikom osvežil suhe ustnice ter mrko dejal:

»Obvežite ga kolikor mogoče dobro, gospod doktor. Midva morava nadaljevati pot. Njegova ... mati umira ... v Virginiji.«

»Oh, zelo mi je žal,« reče zdravnik s sočustvovanjem. »Torej dobro, bom videl, kaj bom mogel narediti.«

V onem času še ni bilo radia in tako zdravnik ni mogel vedeti, kaj se je zgodilo pred komaj petimi urami. Ni bilo niti posebnih časopisnih izdaj, ki bi v teku nekaj ur obvestile ves svet o kakem važnem dogodku. Ni bilo niti telefona. Bilo je, kakor smo rekli, leto 1865, in najhitrejše prometno sredstvo je bil dober konj.

Celo za tako važen dogodek, kakor je bil umor predsednika Abrahama Lyncolna, ki je bil ustreljen v svoji gledališki loži v Washingtonu, se ni moglo zvedeti tako hitro. Treba je bilo dosti časa, nekaj dni, da je zvedela vsa Severna Amerika za ta žalostni dogodek.

Čeprav se je atentat dogodil pred več urami in čeprav so za ubijalcem, gledališkim igralcem Johnom Wilkesom Boothom, ki si je na svojem begu zlomil nogo, poslali tiralico, vendar so bile ulice te sosednje vasice mirne in tega mira ni motil nihče, razen na okna padajočih deževnih kapljic. Zdravnik bi se ne malo začudil, če bi bil vedel, da se je ranjenec mrzlično trudil, da z nožem izpraska ime, ki je bilo vtisnjeno v čevelj. Ranjenec je za ta opravek izkoristil priliko tedaj, ko se je zdravnik za hip odstranil iz sobe.

Ko je ranjenec zaslišal škripanje pri vratih, je vrgel čevelj na tla. Vstopila je gospa Muddova z loncem za kavo in s skodelicami v roki. Brcnila je čevelj na stran in ni niti opazila imena, ki se je na svetli notranjosti usnja videlo razločno. Na čevlju je bilo zapisano ime »John Wilkes Booth«.

»To vas bo ogrelo,« je rekla gospa prijazno ranjencu.

Ko se je njen mož vrnil v sobo, je ona zapazila razrezan blaten čevelj na tleh. Dvignila ga je in odnesla iz sobe, za njo pa je šel ranjenčev divji pogled. Zdravnik se je že pripravil, da naravna zlomljeno nogo. Potrepljal ga je po rami in mu dajal poguma;

»Samo nekaj trenutkov bo trajalo,« ga je tolažil.

»Prosim vas, pohitite,« je klical ranjenec, ki bi ga bili kmalu izdali živci. »Ne morem ostati tu vso noč!«

Res je nespametno nadaljevati pot s tako resno poškodovano nogo,« je dejal zdravnik čez kakšne pol ure, ko je bila noga že povezana.

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 Din, za inozemstvo 25 Din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 2994 in 2996. Uprava: Kopitarjeva 6. Telefon 2992. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.